

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. An Clerici dominii habeant redditus suorum beneficiorum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

dicis, Advocati, Tabellionis, Medici, vel professione alicujus artis liberalis, & munere docendi, concionandi, vel consulendi in scientiis superioribus, quales sunt Theologia, jus Canonicum, & civile L. *similiter*. ff. de Castrenf. pecul. item, quod datur intuitu talis functionis; ut, si dentur libri, ut quis profiteatur artem liberalem: & quod liberalitate principis: denique quod ab aliquo confertur filiofamilias, ut sit tanquam castrense.

1965 *Adventitium* est, quod non provenit à patre, respectu cujus dicitur adventitium, nec patris intuitu principaliter datur; sed successione, vel donatione alius intuitu facta, vel industria propria, vel fortuito ei obvenit: unde adventitia erit successio in bonis maternis, inventio thesauri, & lucrative negotiatio; adventitium in jure dicitur, quod fortuito, & aliunde, quam ex usitata consuetudine manat; unde adventitiam dotem dicimus, quæ aliunde, quam à Patre profecta est.

1966 *Profectitium* peculium est, quod de rebus paternis proficiscitur, seu quod provenit à parente vivo, vel principaliter, & proxime ejus intuitu confertur, ita, ut nec sit castrense, nec quasi castrense; hujusmodi sunt, quæ à parentibus conceduntur filiis, ut ea administrent; & quæ dantur filio ab aliis ob amicitiam, & obsequium parentis; secus, si ob amicitiam, & obsequium filii L. 6. C. de bonis, quæ lib. sic Alex. Schor. V. *peculium*, vocat paganicum profectitium, quod de rebus paternis, vel dominicis proficiscitur, & filio, vel servo datur, ut in eo negotietur, & istud est patris quoad proprietatem; sed filii, quoad usum fructum; nam filius *in profectio ordinario* nec habet dominium directum, nec utile; *in adventitio* habet directum, non utile: *in castrensi*, & *quasi castrensi* habet utrumque; unde citatus author V. *Paganicum* affirmat, illud esse adventitium peculium, quod ex prospera fortuna advenit, veluti ex testamento cognatorum, vel etiam agnatorum; his præmissis:

ARTICULUS II.

An Clerici jure dominii habeant redditus suorum beneficiorum?

1967

Quæstio procedit de Clericis *Secularibus*, etiam Episcopis, Canonicis, aliisque Beneficiatis; 2. de redditibus, quos

accipiunt ex suis beneficiis; atque adeo non de patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus, sed *mere Ecclesiasticis*, seu (ut notavimus n. præcedente) *profectivis*. Nam eos esse veros dominos bonorum suorum patrimonialium, & quasi patrimonialium, certum est, ac de illis posse libere disponere constat ex communi DD. Loquendo autem de redditibus *mere Ecclesiasticis*, in quantum illis debiti sunt *in sustentationem* sufficientem, & decentem, pariter dicendum, eos habere verum dominium; adeo quidem, ut, si ex propria parsimonia de illis aliquid redundet, habeant liberam facultatem, etiam de his disponendi inter vivos, ut tradit communis cum D. Thoma 2. 2. q. 185. a. 7. in corp. Covarr. c. *in officio* de testam. n. 2. de dispositionibus autem per ultimam voluntatem, V. rit. 26. & seq.

Quæstio potissima est, *de fructibus congrua, ac decenti eorum sustentationi superfluis*; 1. an etiam eorum fiant veri domini? 2. an hoc admisso habeant eorum dominium liberum? & sine omni onere, illos ex obligatione expendendi in pios usus? vel certè possint licitè de illis disponere etiam ad causas profanas? 3. an, si habeant dominium eorum vincularum, nimirum sub onere illos exponendi solum in pios usus, exponendo *in usus profanos*, peccent contra justitiam, consequenter cum onere restituendi?

Ad 1. & duplicem in ea quæstione essentiam; prima, inter Recentiores factis communis, affirmat, Clericos *Seculares* esse veros dominos proventuum *mere Ecclesiasticorum* sufficienti, ac decenti eorum sustentationi redundantium, & superfluum; ita Pirhing h. t. n. 5. P. Robertus König h. t. §. 7. n. 12. dicens, hanc sententiam Doctorum animis profundius impressam à Tridentino sess. 23. c. 1. & sess. 24. c. 12. de Reformat. dum decernit Clericos, diu absque necessitate absentes, aut professionem fidei intra præscriptum tempus emittere negligentes, *non facere fructus suos*; unde à contrario fortiter inferri videretur, quòd alii faciant *fructus suos*, seu *dominium eorum acquirant*: Secus enim, nulla foret absentium, & non presentium poena, *fructus non facere suos*; alii hoc etiam probant ex *canonico*, de Clericis non resid. in 6. ubi absentes

res, sine causa legitima, dicuntur *quotidianas distributiones non facere suas*: ad textus in contrarium, respondet Haunoldus tr. 4. de jure, & just. q. 22. contr. 7. n. 74. in illis vel esse sermonem de superfluis bonis ante factam bonorum Ecclesiasticorum divisionem; vel, si loquuntur de posterioribus temporibus, loqui per quandam exaggerationem; quo pacto etiam divites Laici, pauperibus elemosynam negantes, homicidæ pauperum appellantur: vel accipiendos esse de bonis Ecclesiæ, super quibus Clerici tantum administrationem habent, & quorum dominium est penes Ecclesiam.

1970. Contrarium tamen inter antiquos tam Canonistas, quam Theologos receptum erat, nimirum, *stando in rigore juris*, Clericos non esse dominos fructuum, ex proventibus merè Ecclesiasticis redundantium congruè ipsorum sustentationi; quorum sententiam secutus sum in tract. Theol. de jure, & just. dominio Clericorum, nam olim jus alienius portionis ex proventibus Ecclesiasticis, quos nunc percipiunt Clerici, certò erat penes pauperes; & ab hoc eos esse dejectos, idque in Clericos esse translatum, non probatur, vel confusione bonorum in erectis beneficiis, vel commutatione in alios fines pios à Clericis præstandos, vel aliis argumentis ex Tridentino desumptis, prout fufius loc. cit. ostenditur: ergo.

1971. Si dicas: nemo spoliari debet possessione, & dominio rerum, nisi cõstet esse alienas, aut lege justitiæ alteri debitas; sed reditus beneficiorum superfluos possident Clerici; neque constat, illos esse alienos; aut lege justitiæ alteri debitos; ergo: ma. est ex recepta in utroque jure regula; tum quia nemo in dubio spoliandus est jure suo, quod possidet; tam quia in pari causa melior est conditio possidentis: Min. etiam patet; quia id nec ex mente Ecclesiæ, nec fidelium convincitur. R. i. hoc argumentum instari pro pauperibus contra arguentes; nam jus alicujus portionis olim certò erat penes pauperes, & non constat, eos unquam hoc jure spoliatos; eos autem dejectos esse ab hoc jure, dicitur quidem in erectione beneficiorum, sed non probatur; cum ipsi fatentur, non esse sublatam obligationem exponendi eos *reditus in usus pios*; nullus certè juris textus

afferri potest, *concludenter* ostendens, certum illud jus pauperum, ab his, in Clericos translatum esse; nam quod assumitur ex Tridentino, intentum non probat; mala enim est consequentia: *Clericus non facit fructus suos, si absit; ergo omnes facit suos, si præsens sit*: sicut malè sequitur: *Hæres de bonis defuncti nihil facit suum non adita hereditate; ergo omnia facit sua ea adita*; nam legata non facit sua, cum hæc ab eo, qui legavit, ad eum, cui legavit, recta via transeant. L. *Aulo Titio*. ff. de furtis; & fructus eorum ex eo tempore, quo lis contestata est, à Legatio exigì posse, manifestum est (L. *legatorum*, C. de Usuris, & fructibus legatorum) non autem ex die mortis, L. *in Legatis*. C. eod. Solum enim sequitur, quod Clericus, per suam præsentiam, *eos fructus facit suos, qui ei ob præsentiam destinantur*; Sed unde probas, quod etiam fructus superflui, & congruè illius sustentationi redundantes, ejus dominio subiciantur propter præsentiam? certè, nisi habeas aliud fundamentum, injustè agis, contra certum jus pauperum, his negando, illis concedendo, jus justitiæ.

Ad 2. R. dato etiam, quod Clerici fiant *1972* veri domini, etiam superfluoꝝ; nihilominus tamen hoc dominium manere affectum onere, ac obligatione illas non exponendi, nisi in usus pios; & graviter peccare, si in magna quantitate exponant in usus profanos; hæc sententia est omnium fermè Canonistarum, & plurimorum Theologorum, præsertim antiquorum, teste Navarro tract. de rebus Eccles. q. 2. monito 7. n. 1. & ex recentioribus Theologis sequitur Tanner. tom. 3. dif. 4. de justit. q. 6. dub. 8. n. 215. ubi ait: *illam esse multo probabiliorè* imò speculative, & ex propriis principiis, *unice veram*; eandem etiam tanquam absolute veram, amplectitur Layman cit. l. 4. tr. 2. c. 3. n. 3. ita etiam, Pirhing hoc tit. n. 6. dicens: Hæc sententia non tantum est valde probabilis, & sacris canonibus admodum conformis: Sed etiam tanquam tutior omnibus beneficiariis in praxi consulenda est, ut fateretur etiam Lessius l. 2. c. 4. à n. 39. licet alias contrariam sententiam sequatur. Ubi nota prædictos autores non tantum docere, *exponere illos reditus in usus profanos*, esse peccatum; sed, peccatum *cum onere restitutionis*; quod arguit non qualecunque peccatum

catum, sed contra iustitiam propriè dictam, Hinc.

1973 Ad 3. B. cum prædictis aa. illos reditus exponere in usus profanos esse peccatum contra iustitiam; consequenter importare obligationem restitutionis, sic etiam tradidi in eodem tract. Theolog. de iure, & iust. Nam, si Clerici peccant, erogando fructus illos superfluos in usus profanos cum onere restitutionis, eo ipso peccant contra iustitiam; sed ita est, quod peccent ex dictis; & quidem cum onere restitutionis; ergo. Major constat ex præced. n. & ratio est, nam nulla alia virtus per transgressionem obligat ad restitutionem, quam iustitia; ad prob. min. not. 1. reditus Ecclesiasticos olim fuisse quadrifariam divisos, sic, ut una pars cederet Episcopo, altera Clerico, 3. fabricæ, 4. pauperibus; habetur in decreto Gelasii Papæ, relato c. *Vobis*. c. *Concesso*. 12. q. 2. & decreto Simplicii c. *de reditibus*, ead. q. 2. item statuit Gregorius c. *cognovimus*, & c. *mos est* ead.

1974 Not. 2. cuique suam portionem sic assignatam fuisse, ut si alius eam sibi usurpavit, eam restituere debuerit; nam postquam Gaudentius Episcopus tres aliorum portiones sibi sumpserat; re delata ad Simplicium Papam, hic, specialiter, inquit, *præcipimus, ut tres illas portiones, quas triennio sibi dicebatur tantummodo vendicasse, restituat*. Ubi glossa V. *triennio*, ait, illum in eis portionibus *furtum commisisse*, & ideo res illas mobiles non usucepisse secundum dicta lib. 2. de Præscript.

1975 Not. 3. quod Justinianus Imperator, qui maximas fundaciones pias fecit, & reditus Ecclesiasticos plurimum auxit, *sanctè caverit, ne hi in alia, quam opera pia referantur, ita, ut si secus factum fuerit, conscientias Clericorum iis abuentium sub peccato gravatas, & ad restitutionem obligatas voluerit*. *Sciant autem*, inquit Imperator, *Deo amabiles æconomi, & qui nunc, & pro tempore futuri sunt; quia, si quid præter hac (nimirum prædicta) egerint, & divinis supplicis subjacebunt, & de substantia sua indemnitate SS. præstabunt Ecclesia*. Authent. ut determinatus sit numerus Clericorum.

1976 Respondent communiter aliqui; hic onerari solum eos Clericos, qui æconomiæ, tanquam administratores præerant

tempore, quo Clerici, voto paupertatis ligati, vivebant in communi, ut nunc religiosi; non autem nunc, ubi ille modus vivendi desit: sed immerito dicitur; nam status Clericorum, in commune viventium, & consequenter illi æconomi, non amplius erant, sed dudum ante desierant, quam hæc authentica conderetur; status enim illorum desit Anno Christi 470. quando scilicet erecta sunt beneficia, ex quibus sua Clericis singulis portio proveniret; & authentica condita est, uno, vel altero anno, postquam Justinianus imperium adiit, Anno Christi 527. ut testatur Baronius in annalibus ad hunc annum; ergo responsio hæc nulla est.

Ex cit. auth. vides, sub hoc modo, & onere (ut proventus Ecclesiastici in divinos, non profanos usus impendantur) donationes Ecclesiis esse factas à Justiniano; & si non servent modum appositum, *de substantia sua indemnitate SS. Ecclesia præstent*; non enim minorem curam eorum, qui SS. præstunt Ecclesiis, quam ipsiusmet animæ suæ se haberet; status est piissimus Imperator; in fin. cit. auth. & quis credat, reliquos fideles alia mente, & modo, fecisse tot fundaciones pias? V. S. fin. cit. auth. c. 5.

Dices: textus citatos non amplius habere locum hoc tempore, ubi beneficia erecta sunt; quia volunt, per hoc jus pauperum vel extinctum esse, vel in alia opera pia commutatum; sed contra est, quia quando certum est, aliquem habuisse jus aliquod, tamdiu in eo permittendus est, quamdiu non probatur de illo iure dejectus, (nam in hoc melior est conditio possidentis) sed certum est, pauperibus olim fuisse debitam ex iustitia portionem aliquam, ut ipsi fatentur, & constat ex dict. à n. 1972. neque ullo iure probari potest, eos de iure suo fuisse legitime dejectos; prima pars min. confirm. ex c. *quod autem* 23. q. 7. ibi: *bona Ecclesie non sunt nostra, sed pauperum quorum procuracionem gerimus*; secunda pars etiam constat, quia nullo textu juris id probatur.

Contra est 2. quia immerito dicitur, jus pauperum extinctum esse commutatione in alia opera pia 1. quia hoc citra ullum juris fundamentum dicitur, & solum divinat; 2. quia, qui alteri negat jus, antea certum, tenetur ad probationem

nem positivam; hoc ipsi non præstant; ergo. 3. vel commutata est obligatio prior, vel solum debitor? primum nullo jure ostenditur; secundum autem facit, alia opera pia successisse in jus pauperum; ergo adhuc peccatur contra justitiam; non dando operibus piis.

1980 Confirm. quia nulla per Ecclesiam facta est commutatio, quæ sustulisset obligationem in conscientia, non erogandi superflua in usus profanos; ergo etiam nulla, quæ sustulisset obligationem justitiæ, quæ prius fuit; antecedens est ex confessione adversariorum, cum ipsimet doceant, tunc à Clericis peccari, saltem contra aliam à justitiâ virtutem; unde ergo habent, quod obligatio justitiæ extincta sit per illam commutationem, si per nullam extincta sit obligatio conscientiae, quæ prius fuit, vel ergo per beneficiorum erectionem induta est nova virtutis obligatio? & hoc, ne agant in præjudicium cerui juris, quod ante fuit, tenentur probare; vel servata est prior? at hæc fuit justitiæ olim, ut farentur, ergo. Deinde quæso, hæc commutatio facta, à quo est facta? ubi? quando? in qua opera? certe nihil authenticè ostendunt.

1981 E contra pro jure pauperum militat claritextus Sacrorum canonum, & SS. Patrum, ut in præmissis ostensum est; unde illorum explicatio, quæ asseritur ex Hauholdo supra in n. 1969. est prorsus violenta, ex arbitrio potius, quam claro jure fundata. Quid clarius eo, quod dicit Sanctus Bernardus serm. in illud: ecce nos reliquimus omnia; qui sanctè loquitur: Res pauperum, non dare pauperibus, par sacrilegii crimen esse cognoscitur, sanc. patrimonium pauperum, facultates Ecclesiarum, & sacrilega illis crudelitate surripitur, quidquid sibi ministri, & dispensatores (non utique domini, & possessores) ultra victum accipiunt, & vestitum; ubi nota, ly non domini, non possessores. Certe Clemens, vicinus ipsi S. Petro l. 2. r. 3. de const. Apost. jubet ea omnia egentibus cum justitiâ distribui; & Symmachus Papa c. in Canonibus. 16. q. 1. sub anathemate obligat eos, ad restitutionem, qui res Ecclesiæ suis quasi hæreditarias reliquerunt.

1982 Ad probationes vero desumptas ex Trid. de quibus n. 1969. jam respondimus in n. 1971. illud autem, quod desumitur ex

c. unic. de Clericis non resid. in 6. loquitur de distributionibus quotidianis, quæ juxta veriore sententiam non veniunt sub bonis Clericorum profectitiis, seu mere Ecclesiasticis; sed quasi Castrensibus, de quibus hic non est sermo. Quando autem opponitur, quod, si Clerici ponantur veri domini reddituum etiam superfluum, eo ipso non possint obligari ex justitiâ ad iis utendum aliquo casu, quo posito peccent contra justitiâ; cum ratio veri domini sit ad omnem usum in commodum libertatis propriae, & utens jure suo, nulli faciat injuriam; id in multis facit, ut patet ex Dominio rei, acquisito per confusionem, accessionem, &c. in fideicommissis, in quibus plures possessori concedunt dominium plenum, ut alibi diximus, sed vincularum etiam obligatione justitiæ transmittendi post mortem ad eum qui jure vocatur in successionem; denique, quod quis etiam utendo jure suo, quandoque faciat alteri injuriam, probavimus pluribus in tract. de jure & just. q. 1.

ARTICULUS III.

Cujus sint bona, quæ Clerici comparant post promotionem ad beneficium Ecclesiasticum?

1983 Non est novum, Clericos seculares; antequam ad beneficia, & dignitates Ecclesiasticas promoverentur, nihil, vel parum habuisse, de bonis patrimonialibus; successu vero temporis, ubi ad ejusmodi beneficia, Prælaturas, & dignitates promoti sunt, abundare, coemere bona mobilia, immobilia &c. ex hoc ante nascitur quæstio, cujus ea bona sint post ejus mortem? si comparata sint ex bonis, seu proventibus mere Ecclesiasticis? hoc est, intuitu Ecclesiæ acquisitis, ut exposuimus n. 1961. contingit autem sæpius, hoc ipsum esse dubium, an ea bona, & opes, comparata sint ex bonis mere Ecclesiasticis; an ex aliis, de quibus eis liberum est etiam per sacros canones ex arbitrio disponere; in casu porro tali dubio, quid censendum, vel judicandum? præsens quæstio est.

1984 De hac quæstione sunt plures canones; primo enim l. 2. q. 5. c. fixum, postquam